

**UCHWAŁA NR LIX/376/2023
RADY POWIATU TURECKIEGO**

z dnia 1 grudnia 2023 r.

w sprawie: uchwalenia Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Tureckim na lata 2024 – 2026

Na podstawie art. 12 pkt 4 ustawy z dnia 5 czerwca 1998r. o samorządzie powiatowym (t.j. Dz. U. z 2022r. poz. 1526 z późn. zm.) i art. 180 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2023r. poz. 1426 z późn. zm.), Rada Powiatu Tureckiego uchwała, co następuje:

§ 1. Uchwala się „Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Tureckim na lata 2024 – 2026” w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu Tureckiego.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem 01.01.2024r.

Przewodniczący Rady
Powiatu Tureckiego

Piotr Szewczyński

Załącznik do uchwały Nr LIX/376/2023
Rady Powiatu Tureckiego
z dnia 1 grudnia 2023 r.

POWIATOWY PROGRAM ROZWOJU PIECZY ZASTĘPCZEJ W POWIECIE TURECKIM NA LATA 2024 – 2026



LISTOPAD 2023

SPIS TREŚCI

I.	Wstęp	2
II.	Organizacja systemu pieczy zastępczej	3
1.	Zadania samorządu gminnego w zakresie wspierania rodziny	3
2.	Zadania samorządu powiatowego w zakresie pieczy zastępczej	3
III.	Diagnoza pieczy zastępczej w powiecie tureckim	6
1.	Rodzinna piecza zastępcza	6
2.	Instytucjonalna piecza zastępcza	9
3.	Usamodzielniani wychowankowie pieczy zastępczej.....	10
IV.	Działania wspierające system pieczy zastępczej w Powiecie Tureckim	11
V.	Cele Programu	16
VI.	Limit rodzin zastępczych zawodowych	17
VII.	Plan rozwoju rodzinnej pieczy zastępczej	18
VIII.	Plan ograniczania liczby dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej	18
IX.	Planowany budżet i harmonogram	18
X.	Finansowanie Programu	18
XI.	Monitoring i ewaluacja	18

I. Wstęp.

Rodzina jest źródłem siły i stanowi podstawę tożsamości wychowanego w niej dziecka. Jednym z podstawowych zadań rodziny jest zapewnienie bezpieczeństwa i prawidłowego rozwoju dziecka. Rodzice dają dzieciom dach nad głową, jedzenie, ubranie, spokój, dbają o ich zdrowie, ale też przede wszystkim pozwalają czuć się bezpiecznie, dają uwagę i akceptację, pozwalają wytworzyć prawidłowe więzi między dzieckiem i rodzicami a tym samym wpływają na relacje jakie dziecko tworzy z innymi osobami, przez okres całego swojego życia. Tak funkcjonująca rodzina stwarza warunki odpowiednie do prawidłowego rozwoju dziecka. Gdy tych elementów zabraknie, a rodzina nie jest w stanie funkcjonować w taki sposób by zaspokajać potrzeby dzieci, mówimy o rodzinie dysfunkcyjnej.

Rodzina dysfunkcyjna to, najkrócej mówiąc, rodzina, która nie spełnia swoich funkcji. To rodzina, która poprzez zaburzone relacje, zasady, role czy komunikację nie zapewnia dzieciom możliwości zdrowego i prawidłowego funkcjonowania. Mianem rodziny dysfunkcyjnej określa się często rodzinę, gdzie jedna lub kilka osób jest uzależnionych (np. od alkoholu, leków, narkotyków, pracy, jedzenia, itd.), w której dochodzi do przemocy lub też któryś z jej członków nie może realizować swojej roli ze względu na doświadczane zaburzenia psychiczne. Człowiek czerpie z doświadczeń całego swojego życia, ze wzorców swoich rodziców i dziadków. Funkcjonowanie dziecka w rodzinie dysfunkcyjnej często skutkuje przejściem obecnych tam wzorców i odtwarzaniem w kolejnym pokoleniu, w swojej rodzinie. Intencją ustawodawcy w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej jest praca z rodziną biologiczną i doprowadzenie do poprawy jej funkcjonowania tak, aby coraz mniej dzieci zmuszonych było do opuszczania domu rodzinnego. Gdy jednak przebywanie w rodzinie biologicznej jest dla dziecka zagrażające umieszczone ono zostaje w pieczy zastępczej. Jest to forma czasowa, która ma za zadanie otoczenie opieką dzieci do momentu przywrócenia ich rodzicom lub przysposobienia.

Istotą działania pieczy zastępczej jest zapewnienie umieszczonemu w niej dziecku, w okresie, w którym w niej przebywa, wszystkiego, czego potrzebuje do prawidłowego rozwoju, zaspokojenie emocjonalnych, społecznych, edukacyjnych oraz każdych innych potrzeb dziecka. Każde dziecko ma prawo do miłości, zrozumienia, akceptacji, przebywania w warunkach, które nie zagrażają jego zdrowiu i życiu. Nie mniej ważne jest prawo każdego dziecka do wychowania i życia w rodzinie. Ważne, bo daje możliwość prawidłowego rozwoju fizycznego, emocjonalnego i psychicznego, a zatem przyjmowania w przyszłości postaw pożądanych społecznie. Dobro dziecka oraz zaspokojenie wspomnianych wyżej potrzeb jest realizowane w pieczy zastępczej. W formach rodzinnych, gdzie rodzina zastępcza staje się środowiskiem dalszego rozwoju dziecka, otrzymuje ono możliwość funkcjonowania w rodzinie, gdzie panują prawidłowe wzorce wychowawcze, dzieci otacza się miłością i szacunkiem. Podobnie instytucjonalna piecza zastępcza stanowi miejsce, gdzie dziecko uzyskuje wsparcie i dostaje możliwość funkcjonowania w bezpiecznym, sprzyjającym rozwojowi środowisku.

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej nakłada na samorządy lokalne szereg zadań, w tym opracowanie 3 – letnich powiatowych programów dotyczących rozwoju pieczy zastępczej. Wyrazem dążenia do realizacji wspomnianego zadania, a tym samym poprawy jakości życia dzieci przebywających w pieczy zastępczej, ich opiekunów oraz usamodzielnianych wychowanków pieczy zastępczej, jest sprecyzowanie podejmowanych działań przez stworzenie 3 – letniego Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Tureckim.

Punktem wyjściowym do opracowania niniejszego programu była ocena sytuacji realizacji zadań wynikających z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej zarówno na szczeblu samorządu gminnego, jak i powiatowego, która została przedstawiona w poniższych punktach.

II. ORGANIZACJA SYSTEMU PIECZY ZASTĘPCZEJ.

1. Zadania samorządu gminnego w zakresie wspierania rodziny.

W myśl ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej ustawodawca samorządowi gminnemu przypisał zadania dotyczące wspierania rodziny, które polegają na:

- 1) opracowaniu i realizacji 3 – letnich gminnych programów wspierania rodziny,
- 2) tworzeniu możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny,
- 3) tworzeniu i rozwijaniu systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego, oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych przez:
 - a) zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa,
 - b) organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających,
 - c) prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci;
- 4) finansowanie:
 - a) podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny,
 - b) kosztów związanych z udzieleniem pomocy rodzinie wspierającej, przy współpracy asystenta rodziny, pomagającej rodzinie przeżywającej trudności w:
 - opiece i wychowaniu dziecka,
 - prowadzeniu gospodarstwa domowego,
 - kształtowaniu i wypełnianiu podstawowych ról społecznych.
- 5) współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo – wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo – terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym,
- 6) sporządzanie sprawozdań rzeczowo – finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie, w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu informatycznego,
- 7) prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy.

W Powiecie Tureckim zadania wynikające z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej na szczeblu gminnym wykonują terenowe ośrodki pomocy społecznej, których jest 9, w tym jeden miejski (MOPS Turek), dwa miejsko – gminne (MGOPS Dobra i Tuliszków) i sześć gminnych (GOPS Brudzew, Kawęczyn, Władysławów, Małanów, Turek, Przykona).

2. Zadania samorządu powiatowego w zakresie pieczy zastępczej.

Samorządowi powiatowemu ustawodawca przypisał szereg zadań dotyczących wspierania rodziny, które polegają na:

- 1) opracowaniu i realizacji 3 – letnich powiatowych programów dotyczących rozwoju pieczy zastępczej, zawierających między innymi coroczny limit rodzin zastępczych zawodowych,
- 2) zapewnieniu dzieciom pieczy zastępczej w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka oraz w placówkach opiekuńczo – wychowawczych,
- 3) organizowaniu wsparcia osobom usamodzielnianym opuszczającym rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka oraz placówki opiekuńczo – wychowawcze i regionalne placówki opiekuńczo – terapeutyczne przez wspieranie procesu usamodzielnienia,
- 4) tworzeniu warunków do powstawania i działania rodzin zastępczych, rodzinnych domów dziecka i rodzin pomocowych,
- 5) prowadzeniu placówek opiekuńczo – wychowawczych oraz placówek wsparcia dziennego o zasięgu ponadgminnym,
- 6) organizowaniu szkoleń dla rodzin zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka i dyrektorów placówek opiekuńczo – wychowawczych typu rodzinnego oraz kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka lub pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo – wychowawczej typu rodzinnego,

- 7) organizowaniu wsparcia dla rodzinnej pieczy zastępczej, w szczególności przez tworzenie warunków do powstawania:
 - a) grup wsparcia,
 - b) specjalistycznego poradnictwa,
- 8) powoływanie centrów administracyjnych do obsługi placówek opiekuńczo – wychowawczych,
- 9) wyznaczenie organizatora rodzinnej pieczy zastępczej,
- 10) zapewnienie przeprowadzenia przyjętemu do pieczy zastępczej dziecku niezbędnych badań lekarskich,
- 11) prowadzenie rejestru danych zgodnie z ustawą,
- 12) kompletowanie we współpracy z właściwym ośrodkiem pomocy społecznej dokumentacji związanej z przygotowaniem dziecka do umieszczania w rodzinie zastępczej albo rodzinnym domu dziecka,
- 13) finansowanie:
 - a) świadczeń pieniężnych dotyczących dzieci z terenu powiatu, umieszczonych w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka, placówkach opiekuńczo – wychowawczych, regionalnych placówkach opiekuńczo, terapeutycznych, interwencyjnych ośrodkach preadopcyjnych lub rodzinach pomocowych, na jego terenie lub na terenie innego powiatu,
 - b) pomocy przyznawanej osobom usamodzielnianym opuszczającym rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka, placówki opiekuńczo – wychowawcze lub regionalne placówki opiekuńczo – terapeutyczne,
 - c) szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka lub pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo – wychowawczej typu rodzinnego oraz szkoleń dla rodzin zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka oraz dyrektorów placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego,
- 14) sporządzanie sprawozdań rzeczowo – finansowych z zakresu wspierania rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie, w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego,
- 15) przekazywanie do biura informacji gospodarczej informacji o powstaniu zaległości z tytułu nieponoszenia opłat za pobyt dziecka w pieczy zastępczej, za okres dłuższy niż 12 miesięcy.

Zadania powiatu w zakresie pieczy zastępczej wykonywane są za pośrednictwem powiatowego centrum pomocy rodzinie oraz organizatorów rodzinnej pieczy zastępczej.

Właściwa opieka zastępcza, budowanie prawidłowych relacji z rodzicami zastępczymi i wychowawcami (w przypadku pieczy instytucjonalnej) oraz jeśli to możliwe, naprawa zaburzonych więzi z rodziną biologiczną, dają szansę na wytworzenie w przyszłości prawidłowych relacji, poprawę funkcjonowania dziecka w zaburzonych wcześniej obszarach rozwoju. W tym kierunku pracuje zespół ludzi i instytucji składających się na system pieczy zastępczej. To również stanowi istotę działania Zespołu do spraw Rodzinnej Pieczy Zastępczej działającego w ramach Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Turku, a także rodzin zastępczych oraz wszelkich instytucji związanych z opieką nad dzieckiem umieszczonym w pieczy zastępczej w Powiecie Tureckim.

Pieczka zastępcza jest sprawowana w przypadku niemożności zapewnienia dziecku opieki i wychowania przez rodziców. Ma ona charakter czasowy. Zapewnia:

- 1) czas potrzebny na pracę z rodziną biologiczną umożliwiającą powrót dziecka do rodziny lub – gdy jest to niemożliwe – dążenie do przysposobienia dziecka;
- 2) przygotowanie dziecka do:
 - a) godnego, samodzielnego i odpowiedzialnego życia,
 - b) pokonywania trudności życiowych zgodnie z zasadami etyki,
 - c) nawiązywania i podtrzymywania bliskich, osobistych i społecznie akceptowanych kontaktów z rodziną i rówieśnikami, w celu łagodzenia skutków doświadczenia straty i separacji oraz zdobywania umiejętności społecznych;
- 3) zaspokojenie potrzeb emocjonalnych, bytowych, zdrowotnych, edukacyjnych i kulturalno – rekreacyjnych dziecka.

Rodziny zastępcze spokrewnione mogą ją stworzyć najbliżsi krewni dziecka, czyli dziadkowie lub rodzeństwo (babcia, dziadek, brat, siostra). Rodziną zastępczą niezawodową mogą stworzyć zarówno rodzina dziecka niebędąca wstępnymi lub rodzeństwem dziecka, jak i osoby niespokrewnione z dzieckiem. Natomiast rodzina zawodowa to taka, z którą starosta zawiera umowę o pełnienie funkcji rodziny zastępczej zawodowej; tworzą ją małżonkowie lub osoba niepozostająca w związku małżeńskim, niebędący wstępnymi lub rodzeństwem dziecka. Obok rodziny zastępczej zawodowej, tzw. „podstawowej” istnieją dwa szczególne typy zawodowej rodziny zastępczej:

- a) specjalistyczna – w takiej rodzinie przebywają dzieci z orzeczeniem o niepełnosprawności lub dzieci, które mają kłopoty w funkcjonowaniu społecznym umieszczone w rodzinie zastępczej na podstawie ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich oraz małoletnie matki z dziećmi,
- b) pełniącą funkcję pogotowia rodzinnego – jak sama nazwa wskazuje jest to rodzina będąca rodzajem „pogotowia” dla dzieci. W takiej rodzinie dziecko przebywa do 4 miesięcy, jednak w uzasadnionych przypadkach okres ten może być przedłużony do momentu rozstrzygnięcia sytuacji prawnej dziecka.

W ww. rodzinach zastępczych może przebywać do 3 dzieci. Rodzinny dom dziecka – to miejsce, w którym może przebywać nie więcej niż ośmioro dzieci. W obu wymienionych przypadkach liczba dzieci może ulec zwiększeniu, ale tylko za zgodą odpowiednio rodziny zastępczej lub prowadzącego rodzinny dom dziecka.

Organizator rodzinnej pieczy zastępczej wiele z ww. zadań realizuje po przez koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej, którzy przede wszystkim obejmują opieką rodziny zastępcze i rodzinne domy dziecka. Poza tym głównym celem i założeniem ustawy jest deinstytucjonalizacja pieczy zastępczej czyli zmniejszanie liczby dzieci przebywających w instytucjonalnej pieczy zastępczej oraz zwiększanie liczby rodzin zastępczych zawodowych.

Reasumując powyższe samorząd powiatowy winien tak prowadzić politykę w obszarze pieczy zastępczej, aby przebywające w niej dzieci miały szansę prawidłowego rozwoju i perspektywy na przyszłe życie i tym samym dążenie do rozwoju rodzinnej pieczy zastępczej.

Schemat 1. Struktura pieczy zastępczej w świetle ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.



III. DIAGNOZA PIECZY ZASTĘPCZEJ W POWIECIE TURECKIM.

1. Rodzinna piecza zastępcza.

Zgodnie z założeniami ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej za realizację zadań z zakresu rodzinnej pieczy zastępczej odpowiada organizator rodzinnej pieczy zastępczej, którym na terenie Powiatu Tureckiego jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Turku powołane na mocy Zarządzenia Starosty Tureckiego Nr 54 / 2011 z dnia 27.09.2011r., realizujące następujące zadania:

- a) prowadzenie naboru kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka,
- b) kwalifikowanie osób kandydujących do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz wydawanie zaświadczeń kwalifikacyjnych zawierających potwierdzenie ukończenia szkolenia, opinię o spełnianiu warunków i ocenę predyspozycji do sprawowania pieczy zastępczej,
- c) organizowanie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka,
- d) organizowanie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego, wydawanie świadectw ukończenia tych szkoleń oraz opinii dotyczącej predyspozycji do pełnienia funkcji dyrektora i wychowawcy w placówce opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego,
- e) zapewnianie rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka szkoleń mających na celu podnoszenie ich kwalifikacji, biorąc pod uwagę ich potrzeby,
- f) zapewnianie pomocy i wsparcia osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą, w szczególności w ramach grup wsparcia oraz rodzin pomocowych,
- g) organizowanie dla rodzin zastępczych oraz prowadzących rodzinne domy dziecka pomocy wolontariuszy,
- h) współpraca ze środowiskiem lokalnym, w szczególności z powiatowym centrum pomocy rodzinie, ośrodkiem pomocy społecznej, sądami i ich organami pomocniczymi, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, a także kościołami i związkami wyznaniowymi oraz z organizacjami społecznymi,
- i) prowadzenie poradnictwa i terapii dla osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą i ich dzieci oraz dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej,
- j) zapewnianie pomocy prawnej osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą, w szczególności w zakresie prawa rodzinnego,
- k) dokonywanie okresowej oceny sytuacji dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej,
- l) prowadzenie działalności diagnostyczno-konsultacyjnej, której celem jest pozyskiwanie, szkolenie i kwalifikowanie osób zgłaszających gotowość do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej oraz prowadzenia rodzinnego domu dziecka, a także szkolenie i wpieranie psychologiczno – pedagogiczne osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą oraz rodziców dzieci objętych tą pieczą,
- m) przeprowadzanie badań pedagogicznych i psychologicznych oraz analiz dotyczących kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka,
- n) zapewnianie rodzinom zastępczym zawodowym i niezawodowym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka poradnictwa, które ma na celu zachowanie i wzmocnienie ich kompetencji oraz przeciwdziałanie zjawisku wypalenia zawodowego,
- o) przedstawianie Staroście i Radzie Powiatu corocznego sprawozdania z efektów pracy,
- p) zgłaszanie do ośrodków adopcyjnych informacji o dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną, w celu poszukiwania dla nich rodzin przysposabiających,
- q) organizowanie opieki nad dzieckiem, w przypadku gdy rodzina zastępcza, albo prowadzący rodzinny dom dziecka okresowo nie może sprawować opieki, w szczególności z powodów zdrowotnych lub losowych albo zaplanowanego wypoczynku.

Bardzo istotnym ogniwem systemu rodzinnej pieczy zastępczej jest praca koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej do zadań którego należy w szczególności:

- udzielanie pomocy rodzinom zastępczym i prowadzącym rodzinne domy dziecka w realizacji zadań wynikających z pieczy zastępczej,
- przygotowanie, we współpracy z asystentem rodziny i odpowiednio rodziną zastępczą lub prowadzącym rodzinny dom dziecka, planu pomocy dziecku,
- zapewnienie rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka dostępu do specjalistycznej pomocy dla dzieci, w tym psychologicznej, reedukacyjnej i rehabilitacyjnej,
- zgłaszanie do ośrodków adopcyjnych informacji o dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną, w celu poszukiwania dla nich rodzin przysposabiających,
- udzielanie wsparcia pełnoletnim wychowankom rodzinnych form pieczy zastępczej,
- przedstawianie corocznego sprawozdania z efektów pracy organizatorowi rodzinnej pieczy zastępczej.

Koordinador rodzinnej pieczy zastępczej, zgodnie z ustawą, może mieć pod opieką nie więcej niż 15 rodzin. Obecnie rodziny zastępcze oraz rodzinne domy dziecka są objęte wsparciem i pomocą 3 koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej.

Praca koordynatorów skupia się przede wszystkim na pracy i spotkaniach w środowisku zamieszkania rodzin zastępczych. Średnio koordynatorzy w środowisku rodzin zastępczych pojawiają się dwa razy w miesiącu. Koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej oprócz ścisłego kontaktu z rodziną zastępczą w swojej pracy kontaktują się z innymi instytucjami, organizacjami czy urzędami.

Tabela nr 1: Realizacja zadań przez koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej w latach 2020 – 2022.

Lp.	Rodzaj zadania	2020		2021		2022	
		Ilość kontaktów					
		Zdalne	Osobiste	Zdalne	Osobiste	Zdalne	Osobiste
1.	Praca i wizyty w środowisku zamieszkania rodzin zastępczych.	472	2792	760	1976	4	2759
2.	Przygotowanie planów pomocy dziecku oraz aktualizacji planów działań.	31/154		17/165		16/148	
3.	Opracowanie indywidualnych programów usamodzielnienia oraz oceny programów.	42		47		46	
4.	Opiniowanie wniosków.	75		65		43	
5.	Współpraca ze środowiskiem lokalnym.	499		557		457	
Razem		4 065		3 587		3 473	

Źródło: Dane własne PCPR Turek.

W sytuacji gdy pomimo pomocy gminy, rodzice nie są w stanie właściwie wywiązywać się ze swoich rodzicielskich zadań, należy zapewnić dziecku opiekę i wychowanie w formie zastępczej opieki w rodzinnej lub instytucjonalnej pieczy zastępczej.

Tabela nr 2: Liczba rodzin zastępczych / rodzinnych domów dziecka funkcjonujących w Powiecie Tureckim w latach 2020 – 2022.

Lp.	Rodzaj rodzinnej pieczy zastępczej	2020	2021	2022
1.	Rodziny spokrewnione	37	39	38
2.	Rodziny zastępcze niezawodowe	14	13	16
3.	Rodziny zastępcze zawodowe, w tym pełniące funkcję pogotowia	2	2	2
4.	Rodzinne domy dziecka	3	2	2
Razem		56	56	58

Źródło: Dane własne PCPR Turek

Z powyższych danych wynika, iż najliczniejszą grupę stanowią rodziny zastępcze spokrewnione, których liczba w niewielkim zakresie wzrasta. Kolejną grupą są rodziny zastępcze niezawodowe, których liczba w każdym roku kształtuje się różnie.

Najmniej liczną grupę stanowią rodziny zastępcze zawodowe i rodzinne domy dziecka. Natomiast liczba dzieci i pełnoletnich wychowanków przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej w latach 2020 – 2022 przedstawia tabela poniżej.

Tabela nr 3: Liczba dzieci i pełnoletnich wychowanków przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej w Powiecie Tureckim w latach 2020 – 2022.

Lp.	Rodzaj rodzinnej pieczy zastępczej	Liczba dzieci i pełnoletnich wychowanków przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej		
		2020	2021	2022
1.	Rodziny zastępcze spokrewnione	54	53	51
2.	Rodziny zastępcze niezawodowe	22	21	25
3.	Rodziny zastępcze zawodowe, w tym pełniące funkcję pogotowia	7	7	4
4.	Rodzinne domy dziecka	17	13	11
Razem		100	94	91

Źródło: Dane własne PCPR Turek.

Zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz Obwieszczeniem Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 27.03.2023r. w sprawie wysokości kwot świadczeń przysługujących rodzinie zastępczej i prowadzącemu rodzinny dom dziecka oraz wysokości pomocy dla osoby usamodzielnianej, pomoc pieniężna dla rodzin zastępczych spokrewnionych wynosi 899,00 zł, a dla pozostałych 1.361,00 zł miesięcznie. Ponadto na dziecko, które posiada orzeczenie o niepełnosprawności lub orzeczenie o umiarkowanym lub znacznym stopniu niepełnosprawności przysługuje dodatek w kwocie 274,00 zł. Poza tym rodzinie na jej wniosek można przyznać świadczenia fakultatywne, których wysokość nie jest określona w ustawie. Ponadto ustawa ta określa, iż rodzinie zastępczej zawodowej przysługuje wynagrodzenie nie niższe niż kwota 4.100,00 zł brutto miesięcznie i wynagrodzenie nie niższe niż 124% kwoty 4.100,00 zł brutto miesięcznie dla rodziny zastępczej zawodowej pełniącej funkcję pogotowia rodzinnego.

Całkowite koszty utrzymania dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej obrazuje tabela poniżej.

Tabela nr 4: Koszty utrzymania dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej w latach 2020 – 2022.

Lp.	Rodzaj pomocy	2020	2021	2022
I.	Koszty świadczeń na dzieci przebywające w pieczy zastępczej	1.091.745,08	1.067.417,66	1.055.346,36
II.	Wynagrodzenie dla rodzin zawodowych i prowadzących rodzinne domy dziecka	192.902,08	210.694,26	212.117,68
III.	Wysokość dotacji na rzecz dzieci umieszczonych w rodzinnym domu dziecka	50.617,00	33.472,00	0,00
RAZEM		1.335.264,16	1.311.583,92	1.267.464,04

Źródło: Dane własne PCPR Turek.

Priorytetem dla Powiatu Tureckiego jest rozwój i promowanie rodzinnej pieczy zastępczej. W związku z tym Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Turku od 2013r. prowadzi nabory i kwalifikacje oraz szkolenia kandydatów na rodziny zastępcze niezawodowe i zawodowe. Udział w szkoleniu jest bezpłatny. Szkolenie do 2013r. odbywały się programem PRIDE, trwały około 60 godzin i obejmowały część wykładową, treningową, praktyczną oraz wizyty domowe. Prowadzone było przez dwóch trenerów – pracowników Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie.

Wprowadzenie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej spowodowało, że wszystkie programy szkolenia kandydatów na rodziny zastępcze, prowadzących rodzinne domy dziecka oraz dyrektorów placówek opiekuńczo – wychowawczych typu rodzinnego były ważne do końca 2013 roku. W

związku z tym pracownicy Centrum napisali autorski program dla ww. kandydatów pn. „MÓJ DOM TWOIM DOMEM”. Program przeznaczony jest do szkolenia kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej niezawodowej, rodziny zastępczej zawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz dla kandydatów na dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego.

Obowiązuje program zatwierdzony przez Ministra Rodziny i Polityki Społecznej decyzją BPD-V.5207.4.2023.FS na okres 5 lat.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Turku w ramach prowadzenia naboru kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej sukcesywnie prowadzi kampanie informacyjne i promujące rodzinną pieczę zastępczą. Na terenie Miasta Turku rozwieszano banery i bilbordy dotyczące tematyki pieczy zastępczej. Przygotowywane były ulotki i plakaty, które upowszechniono w bezpłatnych gazetach w poszczególnych gminach powiatu, w urzędach gmin i miast, ośrodkach pomocy społecznej, placówkach oświatowych, placówkach leczniczych, urzędzie pracy, dużych zakładach pracy oraz w innych placówkach, organizacji i instytucji funkcjonujących na terenie Powiatu Tureckiego. Odbywały się również akcje na Facebooku, #Rodzina zastępcza, pracownicy brali udział w piknikach powiatowych, czy poborach krwi.

Liczba rodzin zastępczych zawodowych utrzymuje się na podobnym poziomie. Bardzo ważne jest to, aby z jednej strony byli oni profesjonalni, a z drugiej pełne miłości i troski o dzieci pozbawione opieki i miłości rodzin naturalnych. Powiat Turecki zмага się jednak cały czas z brakiem nowych osób chcących zajmować się rodzinną pieczę zastępczą zawodową. W celu zapewnienia właściwej i zgodnej z prawem pomocy rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka, z rodzinami zastępczymi i prowadzącym rodzinny dom dziecka pracuje 3 koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej. Natomiast pełnoletnich wychowanków wspiera pracownik Organizatora Rodzinnej Pieczy Zastępczej.

2. Instytucjonalna piecza zastępcza.

Od 1 stycznia 2020r. na terenie powiatu tureckiego funkcjonuje jedna placówka opiekuńczo – wychowawcza typu socjalizacyjnego, prowadzona na zlecenie powiatu przez Stowarzyszenia „Dajmy Szansę”. Jest to Dom dla Dzieci i Młodzieży w Kaczkach Średnich przeznaczony dla 14 wychowanków.

W latach 2020 – 2022 w instytucjonalnej pieczy zastępczej przebywało łącznie 48 wychowanków (2020r. – 16; 2021r. – 22; 2022r. – 20), przy czym na ostatni dzień każdego roku stan wychowanków wynosił 14 osób.

W instytucjonalnej pieczy zastępczej na terenie powiatu Tureckiego przebywają dzieci z terenu powiatu tureckiego oraz innych powiatów.

Tabela nr 7: Liczba dzieci przebywających w instytucjonalnej pieczy zastępczej w latach 2020 – 2022.

Lp.	Powiat pochodzenia	2020	2021	2022
1.	Pochodzący z terenu Powiatu Tureckiego	10	9	5
2.	Pochodzących z innych powiatów	6	13	15
Razem		16	22	20

Źródło: Dane własne PCPR Turek.

Nowych umieszczeń dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej w Powiecie Tureckim było:

- w 2020r. – 1, w tym 0 z powiatu tureckiego,
- w 2021r. – 8, w tym 1 z powiatu tureckiego,
- w 2022r. – 6, w tym 0 z powiatu tureckiego.

Każdy powiat w myśl obowiązujących przepisów, jako właściwy ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed skierowaniem do placówki jest zobowiązany do ponoszenia wydatków na jego utrzymanie.

Tabela nr 8: Średni miesięczny koszt utrzymania dziecka w placówce opiekuńczo – wychowawczej funkcjonującej na terenie Powiatu Tureckiego w latach 2020 – 2022.

Lp.	Placówka opiekuńczo – wychowawcza	2020	2021	2022
1.	Dom dla Dzieci i Młodzieży w Kaczkach Średnich	2.991,00	Od marca 3.044,00	Od lutego 3.135,00

Tabela nr 9: Całkowite koszty utrzymania dzieci umieszczonych w instytucjonalnej pieczy zastępczej w latach 2020 – 2022.

Lp.	Placówka opiekuńczo – wychowawcza	2020	2021	2022
1.	Domu dla Dzieci i Młodzieży w Kaczkach Średnich	499.440,44	503.309,55	523.555,34
	w tym zwroty kosztów z innych powiatów	187.757,61	300.427,19	340.612,84

Źródło: Dane własne PCPR Turek.

3. Usamodzielniani wychowankowie pieczy zastępczej.

Ustawa z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej określa zakres, formy i zasady usamodzielniania wychowanków pieczy zastępczej (rodzinnej i instytucjonalnej) oddzielając tę grupę wychowanków od usamodzielniającej się młodzieży opuszczającej domy pomocy społecznej, domy dla matek z małoletnimi dziećmi (jednostki pomocy społecznej), młodzieżowe ośrodki wychowawcze, młodzieżowe ośrodki socjoterapeutyczne, schroniska dla nieletnich itp. (placówki działające w systemie edukacji), zakłady poprawcze. Proces usamodzielniania tej drugiej grupy wychowanków przebiega na podstawie ustawy z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej.

Tabela nr 10: Koszty utrzymania pełnoletnich wychowanków przebywających pieczy zastępczej w latach 2020 – 2022.

KONTYNUOWANIE NAUKI						
	2020		2021		2022	
	Ilość osób /ilość świadczeń	Wartość udzielonej pomocy	Ilość osób /ilość świadczeń	Wartość udzielonej pomocy	Ilość osób /ilość świadczeń	Wartość udzielonej pomocy
Rodziny zastępcze	19/173	90.616,79	16/135	72.530,42	12/90	51.227,36
Placówki opiekuńczo - wychowawcze	12/105	54.394,71	9/77	39.308,41	7/80	45.628,33
MOW/MOS	1/12	6.346,80	1/12	6.36,80	1/5	2.666,61
RAZEM	32/290	151.358,30	26/224	118.185,63	20/175	99.522,30
USAMODZIELNIENIA						
	2020		2021		2022	
	Ilość osób /ilość świadczeń	Wartość udzielonej pomocy	Ilość osób /ilość świadczeń	Wartość udzielonej pomocy	Ilość osób /ilość świadczeń	Wartość udzielonej pomocy
Rodziny zastępcze	5/5	27.757,00	0/0	0,00	5/5	18.841,00
Placówki opiekuńczo - wychowawcze	1/1	6.939,00	4/4	28.749,00	0/0	0,00
MOW/MOS	0/0	0,00	0/0	0,00	0/0	0,00
RAZEM	6/6	34.696,00	4/4	28.749,00	5/5	18.841,00
ZAGOSPODAROWANIE						
	2020		2021		2022	
	Ilość osób /ilość świadczeń	Wartość udzielonej pomocy	Ilość osób /ilość świadczeń	Wartość udzielonej pomocy	Ilość osób /ilość świadczeń	Wartość udzielonej pomocy
Rodziny zastępcze	2/2	3.154,00	0/0	0,00	6/6	10.344,00
Placówki opiekuńczo - wychowawcze	1/1	1.577,00	5/5	8.121,00	0/0	0,00
MOW/MOS	0/0	0,00	0/0	0,00	0/0	0,00
RAZEM	3/3	4.731,00	5/5	8.121,00	6/6	10.344,00
POMOC MIESZKANIOWA						
	2020		2021		2022	

	Ilość osób /ilość świadczeń	Wartość udzielonej pomocy	Ilość osób /ilość świadczeń	Wartość udzielonej pomocy	Ilość osób /ilość świadczeń	Wartość udzielonej pomocy
Rodziny zastępcze	0/0	0,00	1/8	3.200,00	0/0	0,00
Placówki opiekuńczo - wychowawcze	2/17	6.722,58	2/12	4.800,00	0/0	0,00
OMOW/MOS	0/0	0,00	0/0	0,00	0/0	0,00
RAZEM	2/17	6.722,58	3/20	8.000,00	0/0	0,00

Źródło: Dane własne PCPR Turek

Jednym z największych problemów osób usamodzielnianych, opuszczających pieczę zastępczą, jest trudność w pozyskaniu mieszkania i tym samym stworzenia sobie odpowiednich warunków mieszkaniowych. W związku z tym powiat turecki podjął decyzję o finansowania pomocy dla osób usamodzielnianych z pieczy zastępczej, pracujących się i uczących się, w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych poprzez częściowe pokrycie wydatków związanych z wynajmem pokoju / lokalu.

Ponadto osoby te cechuje często bierność, niechęć do zmian w swoim życiu, niejednokrotnie zbyt niska motywacja do zdobywania wykształcenia lub kwalifikacji zawodowych. Okoliczności te utrudniają opracowanie i realizację programów usamodzielnienia. Z tego powodu powiat wprowadził inną procedurę przygotowywania programu usamodzielnienia, który opiera się na szczegółowym opracowaniu wspólnie z wychowankiem celów działań do poszczególnych etapów programu. Zatem nadal uzasadnione jest podejmowanie działań wspierających proces usamodzielnienia, aby mógł on przebiegać w szerszym zakresie i w bardziej efektywny sposób, umożliwiając młodym osobom rozpoczęcie samodzielnego życia.

Tabela nr 11: Ilość osób usamodzielniających się z rodzin zastępczych, placówek opiekuńczo – wychowawczych, MOS i MOW w latach 2020 – 2022.

	2020	2021	2022
Rodziny zastępcze	8	3	5
Placówki opiekuńczo-wychowawcze	2	3	0
MOW/MOS	1	0	0
Razem	11	6	5

Źródło: Dane własne PCPR Turek.

IV. DZIAŁANIA WSPIERAJĄCE SYSTEM PIECZY ZASTĘPCZEJ W POWIECIE TURECKIM

W obszarze działalności na rzecz dziecka i rodziny Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Turku jako organizator rodzinnej pieczy zastępczej korzysta z pomocy i wsparcia innych instytucji, których zaplecze ma istotne znaczenie dla tworzenia warunków sprzyjających rozwojowi systemu pieczy zastępczej na terenie powiatu. Samo również podejmuje szereg działań wspierających system pieczy zastępczej.

Wśród nich należy w szczególności wymienić:

1) Ośrodki Pomocy Społecznej.

Ich zadaniem jest udzielanie pomocy rodzinom w przewycięzaniu trudnych sytuacji życiowych. Pomoc ta sprowadza się nie tylko do form pieniężnych i rzeczowych, przybiera ona także postać pracy socjalnej i poradnictwa ze strony specjalistów. To również ośrodki pomocy społecznej zostały wyznaczone przez burmistrzów i wójtów do realizacji zadań związanych z pracą z rodzinami zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Z analizy przeprowadzonej przez ośrodki pomocy społecznej wynika, iż głównymi przyczynami korzystania przez rodziny z ich pomocy są bezrobocie, alkoholizm, ubóstwo, rozpad rodziny, przemoc w rodzinie, bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych, niepełnosprawność i przewlekłe choroby. Popadanie rodzin w trudną sytuację materialną, narastanie konfliktów rodzinnych i zjawiska przemocy domowej, przestępczość wśród dzieci i młodzieży, w konsekwencji prowadzi do zaburzenia funkcjonowania

rodziny, rozluźnienia więzi rodzinnych, utraty kontroli rodziców nad dziećmi i tym samym do występowania problemów wychowawczych. Dlatego ważne jest udzielanie pomocy osobom i rodzinom w radzeniu sobie w trudnych sytuacjach życiowych, jakich nie mogą one same pokonać przy wykorzystaniu własnych możliwości i posiadanych środków.

Swoje zadania ośrodki pomocy społecznej do tej pory realizowały głównie przez pracowników socjalnych. Obecnie w myśl ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, pracownik socjalny po przeprowadzeniu wywiadu dokonuje analizy sytuacji rodziny i gdy uzna za konieczne przydzielenie rodzinie asystenta rodziny, występuje z wnioskiem do kierownika ośrodka o jego przydzielenie. Tak też nastąpiło w przypadku 414 rodzin, którym przydzielano pomoc asystentów rodziny w latach 2020 – 2022 z takich powodów jak przemoc, uzależnienia, niewydolność wychowawczą i niezaradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych, niepełnosprawność, ubóstwo, alkoholizm, wielodzietność.

Tabela nr 12: Stan zatrudnienia asystentów rodziny w poszczególnych gminach w latach 2020 – 2022 .

ROK	2020	2021	2022
OŚRODEK POMOCY SPOŁECZNEJ	<i>Liczba asystentów</i>		
Malanów	1	1	1
Kawęczyn	1	1	1
Tulisków	2	2	2
Brudzew	1	1	1
Turek (gmina)	1	1	1
Przykona	1	1	1
Turek	3	3	3
Władysławów	1	1	1
Dobra	1	1	1
OGÓLEM	12	12	12

Źródło: Ośrodki pomocy społecznej z Powiatu Tureckiego.

Tabela nr 13: Liczba rodzin i dzieci objętych pomocą asystentów rodziny w poszczególnych gminach w latach 2020 – 2022.

ROK	2020		2021		2022	
OŚRODEK POMOCY SPOŁECZNEJ	<i>Liczba</i>					
	<i>rodzin</i>	<i>dzieci</i>	<i>rodzin</i>	<i>dzieci</i>	<i>rodzin</i>	<i>dzieci</i>
Malanów	9	18	10	19	12	23
Kawęczyn	9	27	8	21	7	19
Tulisków	21	51	20	54	21	53
Brudzew	6	16	7	17	4	11
Turek (gmina)	9	25	12	29	13	34
Przykona	7	18	11	23	16	44
Turek	38	78	44	97	53	109
Władysławów	7	17	9	17	12	21
Dobra	16	35	17	34	16	33
OGÓLEM	122	285	138	311	154	347

Źródło: Ośrodki pomocy społecznej z Powiatu Tureckiego.

Z powyższych danych wynika, iż w ostatnich trzech latach rośnie liczba rodzin objętych pracą asystenta oraz liczba dzieci w nich przebywających. Każde środowisko, w którym pracuje asystent, to środowisko potencjalnie zagrożone odebraniem dzieci i umieszczeniem w pieczy zastępczej. W tym celu każda z gmin przyjęła na swoim terenie miejskie i gminne programy wspierania rodziny, w których położono duży nacisk na pracę z rodziną, zapobieganie powstawaniu sytuacji kryzysowych, wyrównywanie szans i zapewnienie bezpieczeństwa oraz możliwości rozwoju w środowisku lokalnym.

Zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej w przypadku umieszczenia dziecka w rodzinie zastępczej albo rodzinnym domu dziecka gmina właściwa ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej ponosi wydatki na opiekę i wychowanie dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej albo rodzinnym domu dziecka, w wysokości:

- 10% w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej,

- 30% w drugim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej,
- 50% w trzecim roku i następnych latach pobytu dziecka w pieczy zastępczej.

Wydatki ponoszone przez gminy z terenu Powiatu Tureckiego zostały przedstawione w poniższej tabeli.

Tabela nr 14: Wydatki na opiekę i wychowanie dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej ponoszone przez gminy, z których pochodzą dzieci w latach 2020 – 2022.

Gmina / miasto	2020	2021	2022
Gmina Malanów	38 886,06	37 730,93	72 751,84
Gmina Kawęczyn	15 630,16	25 822,26	31 057,00
Gmina Tuliszków	24 605,76	18 280,52	15 663,71
Gmina Brudzew	15 440,00	14 892,00	11 601,00
Gmina Turek (gmina)	4 645,17	7 795,90	13 869,14
Gmina Przykona	34 578,00	34 710,98	33 412,32
Gmina Miejska Turek	246 565,50	247 783,90	210 229,68
Gmina Władysławów	29 656,23	46 754,95	29 680,83
Gmina Dobra	27 419,30	35 168,86	31 861,75
RAZEM	437 426,18	468 940,03	450 127,27

Źródło: Ośrodki pomocy społecznej z Powiatu Tureckiego.

Jak wynika z informacji przedstawionych z tabeli ogólne koszty ponoszone przez gminy na opiekę i wychowanie dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej na przestrzeni trzech poprzednich lat wykazują tendencję stałą. Ważne jest wypracowanie sprawnego systemu komunikowania się i przepływu informacji o pojawiających się zagrożeniach w funkcjonowaniu rodziny pomiędzy instytucjami i podmiotami działającymi w sferze wspierania rodzin, zarówno na szczeblu gminnym i powiatowym, aby można było skutecznie zapobiegać odbieraniu dzieci z rodzin naturalnych i umieszczaniu ich w rodzinnej lub instytucjonalnej pieczy zastępczej.

2) Zespoły Interdyscyplinarne.

Powołane w gminach Zespoły Interdyscyplinarne zajmują się diagnozowaniem problemu przemocy w rodzinie, następnie podejmowaniem działań w środowisku zagrożonym przemocą w celach zapobiegawczych bądź podejmowaniem interwencji w środowisku dotkniętym patologią. Z uzyskanych informacji wynika, iż w latach 2020 – 2022 do prac Zespołów Interdyscyplinarnych zostało zgłoszono łącznie 432 rodziny, z których 251 rodzin to rodziny z małoletnimi dziećmi. Z danych ops-ów wynika, iż liczba rodzin zgłaszanych do prac zespołów z roku na rok wzrasta.

W celu pomocy rodzinom zespoły podejmowały następujące działania:

- podejmowanie działań w ramach procedury „Niebieskiej Karty” – diagnozowanie przypadku, ustalenie planu pomocy rodzinie;
- podejmowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą domową;
- kierowanie wniosków w sprawie zastosowania obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych;
- kierowanie do instytucji pomocowych, takich jak: punkt konsultacyjny dla osób uzależnionych i współuzależnionych, ośrodek terapii odwykowej, ośrodki leczenia zespołów abstynenckich;
- kierowanie rodzin do skorzystania z pomocy psychologicznej, prawnej oraz w formie poradnictwa medycznego;
- zapewnienie pomocy psychologicznej, prawnej i socjalnej;
- systematyczna praca socjalna w środowisku;
- wizyty kontrolne sprawdzające stan bezpieczeństwa osób dotkniętych przemocą domową;
- inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc domową;
- gromadzenie i rozpowszechnianie informacji o formach wsparcia oraz instytucjach udzielających pomocy ofiarom przemocy na stronach internetowych, tablicach ogłoszeń i prasie lokalnej;
- stała współpraca z instytucjami, organizacjami odpowiedzialnymi za przeciwdziałanie przemocy – policją, kuratorami zawodowymi i społecznymi, pedagogami szkolnymi, psychologami, asystentami rodziny, służbą zdrowia;

- realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie.

3) Komenda Powiatowa Policji w Turku.

Na szczególną uwagę zasługują programy prewencyjne realizowane przez policjantów Zespołu ds. Nietletnich i Patologii, które przyczyniają się do poprawy stanu bezpieczeństwa i porządku publicznego na terenie powiatu, w tym poczucia bezpieczeństwa jego mieszkańców. Ponadto policjanci podejmowali wiele interwencji w rodzinach z małoletnimi dziećmi, spowodowanych agresją sprawcy, alkoholem czy nieporozumieniami rodzinnymi, w przypadkach tego wymagających zakładają Niebieskie Karty. Dużym problemem była i jest przestępczość wśród małoletnich wynikająca z ich niewłaściwego zachowania spowodowanego spożywaniem alkoholu, zażywaniem środków odurzających, kradzieżami, rozbojami, gdzie również podejmowali szereg interwencji.

Tabela nr 15: Liczba przeprowadzonych interwencji zakończonych założeniem Niebieskiej karty w latach 2020 – 2022.

2020	2021	2022
194	121	130

Źródło: Dane KPP w Turku.

4) Poradnię Psychologiczno – Pedagogiczną w Turku.

Poradnia jest placówką oświatową udzielającą dzieciom, od momentu urodzenia, i młodzieży pomocy psychologiczno – pedagogicznej oraz pomocy w wyborze kierunku kształcenia i zawodu; udziela rodzicom i nauczycielom pomocy psychologiczno – pedagogicznej związanej z wychowywaniem i kształceniem dzieci i młodzieży. Poradnia diagnozuje psychologicznie, pedagogicznie, logopedycznie dzieci i młodzież, opiniuje i orzeka oraz prowadzi zajęcia z wczesnego wspomaganie rozwoju, terapię psychologiczno – pedagogiczną, terapię logopedyczną, socjoterapię, zajęcia psychoedukacyjne.

Tabela nr 16: Liczba rodzin zgłaszających się do poradni z problemami opiekuńczo – wychowawczymi z dziećmi w latach 2020 – 2022.

2020	2021	2022
30	40	52

Źródło: Dane PPP w Turku.

Na rzecz wspierania rodzin poradnia podejmuje następujące działania:

- terapia rodzin,
- poradnictwo dla rodziców,
- terapia trudności emocjonalnych i zaburzeń zachowania u dzieci i młodzieży,
- prelekcje i warsztatu dla rodziców,
- interwencje,
- profilaktyka logopedyczna,
- diagnoza logopedyczna / surdologopedyczna,
- terapia logopedyczna / surdologopedyczna,
- przesiewowe badania słuchu programem „Słyszę dla przedszkolaków” oraz „Słyszę”,
- prowadzenie zajęć w ramach wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka,
- wsparcie psychiczne w zakresie przekazywania zaleceń do wizyty w poradniach specjalistycznych oraz możliwość uzyskania pomocy psychologiczno – pedagogicznej w poradni.

5) Sąd Rejonowy w Turku (III Wydział Rodzinny i Nietletnich).

Sąd rejonowy zasięgiem swojego działania obejmuje cały powiat turecki. Dla mieszkańców naszego powiatu jest to najbliższa jednostka sądownictwa. Jednym z wydziałów Sądu Rejonowego jest III Wydział Rodzinny i Nieletnich, który rozpoznaje sprawy z zakresu prawa rodzinnego i opiekuńczego za wyjątkiem spraw o rozwód, separację i ubezwłasnowolnienie, a ponadto sprawy dotyczące demoralizacji i czynów karalnych nieletnich, dotyczące leczenia osób uzależnionych od alkoholu oraz środków odurzających i psychotropowych. Przy sądzie rejonowym działa Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej, w ramach którego kuratorzy sądowi realizują zadania o charakterze wychowawczo – resocjalizacyjnym, diagnostycznym, profilaktycznym i kontrolnym. Z powodów takich jak przemoc fizyczna i psychiczna, niewydolność wychowawcza czy alkoholizm rodziny obejmowane są nadzorem kuratora, jak również dochodzi do umieszczania dzieci w pieczy zastępczej. Praca kuratorów w szczególności zmierza do przywrócenia rodzicom władzy rodzicielskiej i uchylenia nadzoru. W latach 2020 – 2022 nadzorem kuratora objętych było 173 rodziny, w których przebywało 289 dzieci. Natomiast z rodzin objętych nadzorem kuratora 24 dzieci zostało umieszczonych w pieczy zastępczej.

6) Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Turku.

W zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Turku od 2012 roku pozyskuje środki finansowe od Wojewody Wielkopolskiego na realizację programu korekcyjno – edukacyjnego dla sprawców przemocy, którego celem jest reedukacja zachowań agresywnych, kształtowanie postawy partnerstwa i szacunku wobec innych osób oraz odpowiedzialności za popełnione czyny związane z przemocą. Zauważalny jest spadek środków przeznaczanych na ten cel.

Tabela nr 17: Realizacja programu korekcyjno – edukacyjnego w latach 2012 – 2022.

Lp.	Podmiot realizujący	Rok	Kwota dotacji
1.	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Turku	2020	12 600,00
2.	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Turku	2021	10 500,00
3.	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Turku	2022	7 200,00
Razem			30 300,00

Źródło: Dane własne PCPR Turek.

Od 2014r. w strukturze Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Turku funkcjonuje Punkt Interwencji Kryzysowej, w ramach którego bezpłatnego wsparcia i pomocy obecnie udzielają pedagog i radca prawny. Do zadań Punktu Interwencji Kryzysowej należy udzielanie doraźnej, krótkoterminowej pomocy osobom dorosłym, dzieciom oraz rodzinom znajdującym się w sytuacji kryzysowej, trudnej i obejmuje:

- rozmowy interwencyjne,
- zmniejszenie objawów reakcji kryzysowej,
- poradnictwo i wsparcie psychologiczne,
- pomoc prawną i socjalną,
- współpraca z instytucjami i organizacjami powołanymi do wspomaganie osób i rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej.

Pomoc obejmuje również diagnozę problemu, informowanie, interwencje i skierowania. Wśród problemów, z jakimi spotykali się specjaliści z Punktu pojawiały się: alkoholizm, konflikty rodzinne, narkotyki, przemoc w rodzinie, choroba psychiczna, problemy wychowawcze, problemy relacyjne i emocjonalne, żałoba.

Poradnictwo specjalistyczne – Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Turku.

Poradnictwo specjalistyczne, w szczególności prawne, psychologiczne i pedagogiczne, jest świadczone bezpłatnie osobom i rodzinom, które mają trudności lub wykazują potrzebę wsparcia w rozwiązywaniu swoich problemów życiowych, bez względu na posiadany dochód. Liczbę udzielonych porad w latach 2020 – 2022 przedstawia poniższa tabela:

Tabela nr 19: Liczba udzielonych porad psychologicznych i prawnych w ramach prowadzonego poradnictwa specjalistycznego w latach 2020 – 2022.

Lp.	Poradnictwo	2020	2021	2022
1.	psychologiczne	144	103	160
2.	pedagogiczne	51	98	19
3.	prawne	11	11	24
Razem		206	212	203

Źródło: Dane własne PCPR Turek

V. CELE PROGRAMU.

Cel główny Programu: *Wsparcie i rozwój pieczy zastępczej w powiecie tureckim.*

Cele szczegółowe Programu i przypisane do nich zadania.

Cel szczegółowy nr 1:

Promowanie i rozwój rodzinnych form pieczy zastępczej w Powiecie Tureckim.

Zadania:

1. Propagowanie idei rodzicielstwa zastępczego i promowanie w środowisku lokalnym, rodzinnym form pieczy zastępczej.
2. Pozyskiwanie kandydatów do tworzenia i realizacji rodzinnej pieczy zastępczej.
3. Szkolenie kandydatów do pełnienia funkcji rodzin zastępczych zawodowych, niezawodowych i prowadzenia rodzinnych domów dziecka.
4. Opracowywanie i wdrażanie programów dotyczących rozwoju pieczy zastępczej.
5. Szkolenia kadr pieczy zastępczej.
6. Stworzenie modelu przepływu informacji oraz współpracy między instytucjami działającymi w obszarze pieczy zastępczej.
7. Rozwój współpracy asystenta rodziny i koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej.

Cel szczegółowy nr 2:

Wspieranie istniejących form pieczy zastępczej.

Zadania:

1. Doposażenie istniejących i tworzonych rodzin zastępczych zawodowych i rodzinnych domów dziecka.
2. Tworzenie rodzin pomocowych.
3. Organizowanie szkoleń dla rodzin zastępczych, rodzinnych domów dziecka mających na celu podnoszenie ich kompetencji.
4. Zapewnienie pomocy psychologicznej, pedagogicznej i prawnej rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka.
5. Organizowanie grup wsparcia dla rodzin zastępczych i prowadzących rodzinne domy dziecka.
6. Zapewnienie poradnictwa specjalistycznego.
7. Zapewnienie pomocy i wsparcia koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej dla rodzin zastępczych i prowadzących rodzinne domy dziecka.
8. Podnoszenie jakości funkcjonowania placówki opiekuńczo – wychowawczej na terenie Powiatu Tureckiego.
9. Organizowanie szkoleń dla kadry placówki opiekuńczo – wychowawczej z terenu Powiatu Tureckiego.

Cel szczegółowy nr 3:

Pomoc i wsparcie dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej.

Zadania:

1. Rozwój wolontariatu na rzecz dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej.
2. Organizowanie wypoczynku letniego dla dzieci i młodzieży z rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka.
3. Organizowanie warsztatów i szkoleń dla dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej.
4. Zapewnienie pomocy psychologicznej i prawnej dzieciom umieszczonym w pieczy zastępczej.
5. Zapewnienie pomocy i wsparcia koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej.
6. Organizowanie grup wsparcia dla wychowanków rozpoczynających proces usamodzielnienia.

Cel szczegółowy nr 4:

Pomoc i wsparcie usamodzielnianym wychowankom rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej.

Zadania:

1. Pomoc w opracowywaniu programów usamodzielnienia, wprowadzenie nowych programów usamodzielnienia i długofalowy proces usamodzielnienia.
2. Zapewnienie wychowankom pomocy i wsparcia w procesie usamodzielnienia pracownika ORPZ.
3. Pomoc w podnoszeniu przez usamodzielniających się wychowanków kwalifikacji zawodowych i kompetencji społecznych.
4. Przyznawanie pomocy pieniężnej na usamodzielnienie, zagospodarowanie i kontynuowanie nauki.
5. Przyznawanie pomocy w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych poprzez częściowe pokrycie wydatków związanych z wynajmem pokoju/lokalu.
6. Współpraca z instytucjami i organizacjami na rzecz kompleksowego wsparcia usamodzielnianego wychowanka.

VI. LIMIT RODZIN ZASTĘPCZYCH ZAWODOWYCH.

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej określa, iż w 3-letnim powiatowym programie rozwoju pieczy zastępczej musi być wskazany limit rodzin zastępczych zawodowych. Zatem uwzględniając doświadczenie ubiegłych 3 lat realizacji Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Tureckim w latach 2021 – 2023, jak również możliwości finansowe powiatu tureckiego określono limit rodzin zastępczych zawodowych na lata 2024 – 2026.

Tabela nr 20: Limit rodzin zastępczych zawodowych na lata 2024 – 2026 w powiecie tureckim.

Lp.	Rok	Liczba rodzin zawodowych
1.	2024	4
2.	2025	4
3.	2026	5

VII. PLAN ROZWOJU RODZINNEJ PIECZY ZASTĘPCZEJ.

Powiat turecki wspiera rozwój rodzinnych form pieczy zastępczej. W miarę możliwości finansowych i zasobów kadrowych planujemy prowadzić działania dwukierunkowo:

1. pozyskiwać nowych kandydatów poprzez prowadzenie kampanii promującej rodzicielstwo zastępcze polegającą na udziale w piknikach czy festynach, na aktywności na Facebooku, na umieszczeniu informacji na stronie internetowej PCPR, na zorganizowaniu konkursów plastycznych, na organizowaniu warsztatów, szkoleń i pogadanek, na kontynuacji akcji #RODZINA ZASTĘPCZA czy publikacji artykułów dotyczący wydarzeń z pieczy zastępczej w portalach internetowych i prasie.

2. wspierać istniejące formy pieczy zastępczej poprzez zapewnianie wsparcia finansowego i merytorycznego, zapewnienie dostępu do szkoleń, warsztatów, poradnictwa specjalistycznego czy wsparcia koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej.

VIII. PLAN OGRANICZANIA LICZBY DZIECI W INSTYTUCJONALNEJ PIECZY ZASTĘPCZEJ.

Na terenie powiatu tureckiego do 2019r. funkcjonowały dwie placówki opiekuńczo – wychowawcze każda dla 30 dzieci. Obecnie jest jedna dla 14 dzieci, w której w większości przebywają dzieci spoza terenu powiatu tureckiego. Dzieje się tak, gdyż w pierwszej kolejności dzieci z terenu powiatu tureckiego, są umieszczane w rodzinnej pieczy zastępczej i takie działania zamierzamy kontynuować. Obecna liczba miejsc w instytucjonalnej pieczy zastępczej jest optymalna i zaspokaja potrzeby Powiatu Tureckiego.

IX. PLANOWANY BUDŻET I HARMONOGRAM.

Realizacja zadań ujętych w Programie uzależniona będzie od możliwości finansowych powiatu, a także od wielkości środków pozyskanych z zewnątrz. Powiat będzie dokładał wszelkich starań aby zadania z zakresu pieczy zastępczej ujęte w niniejszym Programie realizowane były zgodnie z potrzebami.

X. FINANSOWANIE PROGRAMU.

Realizacja poszczególnych zadań, dla osiągnięcia zamierzonych celów, odbywać się będzie sukcesywnie, w ścisłej zależności od posiadanych zasobów/środków finansowych:

- z budżetu powiatu tureckiego,
- z dotacji celowych z budżetu państwa,
- z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej,
- z programów i konkursów krajowych, lub budżetu państwa,
- z dotacji i środków pochodzących z innych źródeł.

XI. MONITORING I EWALUACJA.

Monitoring zapisów strategicznych „Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Tureckim na lata 2024 – 2026” odbywać się będzie na podstawie sporządzanej sprawozdawczości z wykonania zadań oraz analizy i oceny zebranych informacji na temat realizacji kierunków działań ujętych w Programie. Ponadto będzie polegał na dokonywaniu modyfikacji tych zadań w przypadku zajścia istotnych zmian społecznych, które mogą pojawić się poprzez zmianę regulacji prawnych czy też narastanie poszczególnych kwestii społecznych.

Informacje te przedkładane będą Radzie Powiatu i Zarządowi Powiatu w corocznym sprawozdaniu z działalności Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Turku i rocznego sprawozdania z efektów działalności organizatora rodzinnej pieczy zastępczej.

Program ma charakter otwarty i będzie podlegał ewaluacji w zależności od pojawiających się potrzeb.

Koordinatorem Programu jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Turku. Program jest spójny z Powiatową Strategią Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Tureckim

UZASADNIENIE

Pieczą zastępczą jest sprawowana w przypadku niemożności zapewnienia opieki i wychowania przez rodziców i organizuje ją powiat. Jednym z jej zadań jest przygotowanie dziecka do godnego, samodzielnego i odpowiedzialnego życia, jak również do pokonywania trudności życiowych.

Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Tureckim na lata 2024 – 2026 jest realizacją zapisów ustawy z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2023r.poz. 1426 z późn. zm.). Zgodnie z art. 180 pkt 1 ww. ustawy do zadań własnych powiatu należy: „*opracowanie i realizacja 3 – letnich powiatowych programów dotyczących rozwoju pieczy zastępczej, zawierających między innymi coroczny limit rodzin zastępczych zawodowych*”.

Celem głównym programu jest: „*Stworzenie warunków sprzyjających rozwojowi pieczy zastępczej w powiecie tureckim*”, który zostanie osiągnięty poprzez realizację celów szczegółowych i zadań opisanych w Programie.

Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Tureckim na lata 2024 – 2026 zakłada współpracę różnych podmiotów działających w obszarze pieczy zastępczej, zatem może stanowić podstawę do stworzenia sprawnego lokalnego systemu pieczy zastępczej, poprzez podniesienie jakości i efektywności podejmowanych działań.

Wobec powyższego podjęcie tej uchwały jest uzasadnione.